

31. 5. 2012Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>**Astronomická věž bude od června opět přístupná veřejnosti**

Praha, Klementinum: Nepřehlédnutelná dominanta Národní knihovny ČR – Astronomická věž, dříve nazývaná též Matematická – bude od 1. června opět zpřístupněna veřejnosti. Na návštěvníky čeká v jejích prostorách vhléd do historie věže a minulosti průkopníků astronomie v Klementinu, expozice dobových měřicích přístrojů a překrásný výhled na Prahu přímo z jejího historického centra.

Stavba astronomické věže byla započata z iniciativy rektora univerzity Františka Retze a na její dokončení se čekalo až do roku 1722. Autorství projektu bývá připisováno Františku Maxmiliánu Kaňkovi, ale rovněž Kiliánu Ignáci Dientzenhoferovi. Na úpravách věže spolupracoval také architekt Anselmo Lurago. Věž je vysoká 52 m a na jejím vrcholu, zakončeném cibulovou kupolí, je usazena olověná postava Atlanta nesoucího na bedrech nebeskou sféru. Socha dosahuje výšky 2,4 m a váží asi 600 kg. Na zdech věže byly několikery sluneční hodiny, dochovaly se však pouze jedny na východní straně. Na západní straně věže zůstal z celých slunečních hodin dnes už jen polos.

Mezi osobnosti, které se ponejvíce zasloužily o vědeckou práci v těchto prostorách, ať už se jednalo o astronomii, meteorologii či matematiku patřil Josef Stepling (1716–1778), Ladislaus Weinek (1848–1913) a Josef Jan Frič (1861–1945). Na základě Steplingova popudu byla v roce 1751 či 1752 oficiálně ustavena Astronomická observatoř, již řečená Matematická věž, jejímž prvním ředitelem byl sám jmenován. Věnoval se také měření teplotních řad, atmosférického tlaku a dešťových srážek, které původně realizoval ve svém bytě, ale později se tato sledování konala ve věži. Od roku 1786 až dodnes se meteorologická měření provádějí pomocí přístrojů na severní stěně budovy ve výši 1. patra. Během ředitelského působení L. Weineka, proslulého svým fotografickým atlasem Měsíce, se opět zvýšila intenzita pozorování i měření. Po 1. světové válce byla klementinská věž až do roku 1928 jedinou observatoří Státní československé hvězdárny v Čechách. K desetiletému výročí vzniku Československa věnoval Josef Jan Frič, majitel továrny na kvalitní optické přístroje, státu Ondřejovskou hvězdárnu, kterou na své náklady budoval „na zelené louce“ od roku

1898. O všech těchto osobnostech se příchozí budou moci poučit prostřednictvím panelové prezentace ještě před samotným stoupáním na vyhlídku.

V druhém poschodí věže lze obdivovat dva dochované zední kvadranty, o nichž se předpokládá, že je zkonstruoval Jan Klein. Jeden se nachází v jižním okně, druhý v severním otvoru. V téže místnosti je situován i malý otvor pro projekci Slunce, pomocí kterého se určovalo pravé sluneční poledne. Do jižní zdi byla zasazena kovová destička s malým otvorem, jímž proniká dovnitř světlo. Destičku bylo možné pomocí šroubků nastavit tak, aby byla co nejpřesněji v rovině meridiánu společně se strunou, která je napjata na podlaze. Struna musí být tak dlouhá, aby se jí dalo využívat během celého roku, čili v celém rozpětí deklinací Slunce, proto má na protější stěně i svou svislou část. Zmíněným otvorem se promítá obraz Slunce, který v poledne dopadá na strunu. Poledne nastává v okamžiku, kdy struna obraz Slunce přesně přepůlí. Toho se využívalo v časové službě, kdy se pomocí praporu dávalo časové znamení, na které reagovalo dělo poledním výstřelem. Již zmíněné zajímavosti doplňuje také výstavka astronomických, geofyzikálních a meteorologických přístrojů z 19. století o poschodí výše. Po vystoupení všech 172 schodů budou návštěvníci odměněni výhledem z kruhového dlážděného ochozu, který nabízí čarovné panorama pražského historického centra.

Znovuotevřením astronomické věže bude veřejnosti od 1. června zpřístupněna celá barokní prohlídková trasa zahrnující i Zrcadlovou kapli a Barokní knihovni sál. Cena za prohlídku celé barokní trasy je 220 Kč pro dospělé a 140 Kč pro studenty, kratší okruh zahrnující pouze návštěvu Astronomické věže a Barokního knihovniho sálu bude dospělé stát 150 Kč a děti nebo studenty 100 Kč. Vstupenky na prohlídkovou trasu i koncerty je možné zakoupit v pokladně umístěné v předsálí Zrcadlové kaple. Skupiny nad 10 osob a cestovní kanceláře mají slevu 20%, skupiny v počtu nad 20 osob je nutné objednat předem. Více na www.nkp.cz či www.klementinum.com

Irena Maňáková
Národní knihovna ČR

